

Teollisuus
liitto

Luottamusmiesvaalit

Ohjeet vaalien järjestämiseksi

SISÄLLYS

1§	4
2§ Luottamusmiehen valinta ja toimiaika	4
3§ Luottamusmiehen valinta toimikauden aikana	6
4§ Luottamusmiehen tehtävät	6
5§ Vaalien ajankohta ja tiedottaminen	7
6§ Ehdokkaiden asettaminen	8
7§ Vaalitoimikunnan valinta	9
8§ Vaalitoimikunnan tehtävät	9
9§ Äänestystilaisuudet	10
10§ Äänestäminen	11
11§ Äänioikeus	12
12§ Ääntenlaskenta	12
13§ Postiäänestys	13
14§ Ilmoitus luottamusmiehistä	14

LUOTTAMUSMIESVAALIOHJEET

1§

Luottamusmiesvaaleissa on noudatettava Teollisuusliitto ry:n hallituksen vahvistamaa vaaliohjetta, sekä niitä määräyksiä, joita tästä ohjeesta poiketen on työehtosopimuksessa.

Työehtosopimuksen määräykset ovat ensisijaisia.

Mahdolliset erimielisyydet ratkaisee liiton hallitus.

(ohjeen lopussa on luettelo työehtosopimuksista, joissa on määräyksiä luottamusmiehen valinnasta)

2§ LUOTTAMUSMIEHEN VALINTA JA TOIMIAIKA

Valittujen luottamusmiesten toimiaika alkaa parittoman vuoden tammikuun 1. päivänä ja kestää kaksi vuotta kerrallaan.

Luottamusmiehellä tarkoitetaan työpaikalla Teollisuusliittoon rekisteröityjen ammattiosastojen jäsenien valitsemaa pääluottamusmiestä ja luottamusmiestä sekä heille valittuja varamiehiä sinä aikana, jolloin he ammattiosaston työnantajalle antaman kirjallisen ilmoituksen mukaan hoitavat luottamusmiehen tehtäviä.

Luottamusmiehen tulee olla Teollisuusliittoon kuuluvan ammattiosaston jäsen, asianomaisen työpaikan työntekijä sekä perehtynyt työpaikan olosuhteisiin.

Toimipaikalle valitaan ainoastaan yksi pääluottamusmies ja työnantajan kanssa sovittava määrä varapääluottamusmiehiä sekä luottamusmiehiä ja varaluottamusmiehiä.

Pääluottamusmiehen toimialue on koko toimipaikka, luottamusmiehen toimialue on työnantajan kanssa sovittu toimipaikan alue. Ammattiosaston ja työhuonekunnan esityksestä tai ammattiosaston valtuuttaman henkilön toimesta sovitaan ennen luottamusmiesvaaleja paikallisesti niistä toimialueista, joille luottamusmies valitaan. Tällöin on otettava huomioon toimialueen työntekijöiden määrä ja luottamusmiehen mahdollisuudet tavata toimialueen työntekijät huomioiden myös vuorotyö.

Alue, jolla luottamusmies valitaan, määräytyy yrityksen tuotannollisiin tai toiminnallisiin näkökohtiin perustuvien luonnollisten rajojen mukaisesti. Huomiota on kiinnitettävä muun muassa siihen, että luottamusmiehen toimialue mahdollisimman tehokkaasti edistää neuvottelujärjestelmän mukaista asioiden käsittelyä. Samalla tulee todeta luottamusmiehille ja työnjohdolle kuuluva vastuualue ja valtuudet työsuhteasioissa.

Osittain työstä vapautettu pääluottamusmies voi hoitaa myös toimialueen luottamusmiestehtäviä. Työstä kokonaan vapautettu pääluottamusmies ei voi toimia samanaikaisesti luottamusmiehenä. Luottamusmiehen on oltava työssä omalla toimialueellaan. Ellei luottamusmiesten valinnasta päästä sopimukseen, asia alistetaan työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti liittojen ratkaistavaksi.

Konserniluottamusmiehen valinta

Konserniluottamusmiehen valinnassa voidaan paikallisesti konsernin sisällä sopia 2. §:n 5. kappaleen, 6. §:n a-, b- ja c -kohtien osalta ja 7. §:n a-kohdan osalta toisin kuin tässä ohjeessa on määrätty, kuitenkin noudattaen edellä mainittujen pykälien periaatteita.

3§ LUOTTAMUSMIEHEN VALINTA TOIMIKAUDEN AIKANA

a) Pääluottamusmiehen, varapääluottamusmiehen, luottamusmiehen tai varaluottamusmiehen erottua tehtävästään kesken toimikauden, järjestetään seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä näiden ohjeiden mukainen luottamusmiesvaali, jossa valitaan luottamusmies jäljellä olevan toimikauden ajaksi.

b) Jos varaluottamusmies ei asetu ehdokasasettelukokouksessa luottamusmiehehdokkaaksi, varaluottamusmiesvaaleja ei tarvitse järjestää. Kokousilmoituksessa on kuitenkin varauduttava molempiin vaaleihin.

c) Mikäli luottamusmies valitaan päätoimiseksi pääluottamusmieheksi, tulee luottamusmiehen toimialueelle järjestää luottamusmiehen vaali.

4§ LUOTTAMUSMIEHEN TEHTÄVÄT

Luottamusmiehet ovat ammattiosaston ja Teollisuusliiton edustajia työpaikalla. Luottamusmiehen tehtävänä on edustaa ammattiosaston jäseniä neuvotteluissa työnantajan kanssa työehtosopimustoimintaan, työlainsäädäntöön ja muissa työnantajan ja työntekijäin väliseen suhteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Luottamusmies ammattiosaston edustajana edistää työrauhaa työehtosopimusjärjestelmän edellyttämällä tavalla.

Luottamusmiehen tulee osaltaan toimia yrityksen ja henkilöstön välisen neuvottelu- ja yhteistoiminnan ylläpitäjänä ja kehittäjänä, välittäen tietoa työnantajan ja työntekijäin sekä työnantajan ja ammattiosaston välillä.

Luottamusmiessopimuksessa mainittujen tehtävien lisäksi luottamusmiehen tulee edistää työpaikallaan järjestäytymistä työpaikan alueella toimivaan ammattiosastoon. Lisäksi luottamusmiehen velvollisuutena on osallistua ammattiosaston toimintaan siten, että osallistuminen edistää työpaikan ja ammattiosaston välistä tiedonkulkua ja yhteistoimintaa.

Erikseen, tiettyä sovittua tehtävää varten valitun luottamusmiehen toimenkuvasta ja toimivaltuuksista sovitaan työpaikalla työnantajan kanssa kirjallisesti mahdollisimman täsmällisesti.

5§ VAALIEN AJANKOHTA JA TIEDOTTAMINEN

Pääluottamusmiehen ja muiden luottamusmiesten vaalit järjestetään parillisena vuonna marras-joulukuun aikana. Mikäli ulkopuolisista syistä johtuen vaalia ei pystytä järjestämään edellä mainittuna aikana, tulee vaalien siirtämiselle hakea lupa Teollisuusliiton järjestöyksiköltä.

Työpaikoilla toimeenpantavien vaalien ajoista on ammattiosaston tai sen edustajan sovittava paikallisen työnantajan kanssa viimeistään 14 kalenteripäivää ennen vaaleja. Vaaleista on tiedotettava toimipaikan äänioikeutetuille jäsenille välittömästi tai viimeistään 7 kalenteripäivää ennen vaalien alkamista.

Vaaleista tiedotetaan työpaikan ilmoitustaululle kiinnite-tyillä ilmoituksilla ja ammattiosaston päättämällä tavalla. Ilmoituksista on selvästi käytävä ilmi se, milloin ja missä vaalit järjestetään sekä ehdokkaiden nimet ja numerot arpomisjärjestyksessä.

6§ EHDOKKAIDEN ASETTAMINEN

a) Luottamusmiehehdokkaat asetetaan tätä varten koolle-kutsutussa kokouksessa. Kokous on pidettävä aikaisintaan lokakuussa, kuitenkin vähintään 14 kalenteripäivää ennen luottamusmiesvaaleja. Kokouksesta on ilmoitettava työpaikan ilmoitustaululla tai ammattiosaston päättämällä tavalla viimeistään 7 kalenteripäivää ennen kokousta.

b) Kokoukset, joissa luottamusmiehehdokkaat asetetaan, tulee järjestää siten, että

- kokoukset pidetään ensisijaisesti toimipaikoilla
- kaikilla toimipaikan äänioikeutetuilla Teollisuusliiton ammattiosaston jäsenillä on mahdollisuus osallistua ehdokasasetteluun
- kaikissa kokouskutsuissa mainitaan luottamusmiehehdokkaiden asettaminen, kokouspaikka ja -aika.

c) Pääluottamusmies- ja varapääluottamusmiesvaalien ehdokasasettelukokouksen kutsuu koolle toimipaikan työhuonekunta, pääluottamusmies tai ammattiosaston edustaja. Toimialueiden luottamusmiesvaalien ehdokasasettelukokoukset kutsuu koolle pääluottamusmies toimialueittain.

d) Luottamusmiesalueiden ehdokkaidenasettelukokoukset on pidettävä pääluottamusmies- ja varapääluottamusmiesvaalien jälkeen.

e) Mikäli ehdokasasettelukokouksessa asetetaan vain yksi ehdokas kutakin luottamustehtävää varten, ehdokas tulee kokouksen päätöksellä valituksi luottamusmieheksi. Jos kokouksessa asetetaan useampi luottamusmiehehdokas, on järjestettävä vaali.

f) Asetettujen ehdokkaiden suostumus ehdokkuuteen tulee varmistaa.

g) Sama henkilö ei voi samanaikaisesti asettua pääluottamusmies- ja varapääluottamusmiehehdokkaaksi tai luottamusmies- ja varaluottamusmiehehdokkaaksi.

h) Mikäli asetettu ehdokas kirjallisesti peruu ehdokkuutensa, on järjestettävä uusi ehdokasasettelukokous, mikäli sitä yksikin toimipaikan äänioikeutettu työntekijä kirjallisesti vaatii.

7§ VAALITOIMIKUNNAN VALINTA

a) Ehdokasasettelukokous valitsee vaaleja varten vähintään kolmijäsenisen vaalitoimikunnan.

b) Vaalitoimikuntaa valittaessa on otettava huomioon jäsenistön piirissä esiintyvät mielipidesuunnat.

8§ VAALITOIMIKUNNAN TEHTÄVÄT

a) Ammattiosaston hallitus ja työhuonekunnan toimikunta sekä vaaleja varten valitut vaalitoimikunnat ovat vastuussa siitä, että

- vaalit toteutetaan näiden ohjeiden mukaisesti
- vaaliasiakirjat on äänestyksen keskeytyessä talletettu yhteisesti sovittuun paikkaan
- vaaleista tiedotetaan tehokkaasti
- vaalitoimikunnat vastaavat myös muista vaaleihin liittyvistä toimenpiteistä liiton antamien ohjeiden mukaisesti.

b) Vaalitoimikunta arpoo asetetut ehdokkaat numerojärjestykseen ja antaa ehdokkaille arvontajärjestyksen mukaisen numeron. Ensiksi arvotaan pääluottamusiesihdokkaiden numerot alkaen numerosta 2. Jos on asetettu esim. 3 pääluottamusiesihdokasta, niin arvotaan numerot 2, 3 ja 4. Tämän jälkeen arvotaan varapääluottamusiesihdokkaiden numerot alkaen numerosta 5. Jos on asetettu esimerkiksi kolme varapääluottamusiesihdokasta, arvotaan ehdokkaille numerot 5, 6 ja 7.

c) Vaalitoimikunnan tulee huolehtia siitä, että jokaisella vaali-paikalla on tarkoituksenmukainen vaalisuojus, jonka on oltava sellainen, että äänestäjän vaalisalaisuus säilyy. Vaalisuo-juksessa ja vaalihuoneistossa on oltava nähtävänä arvontajärjestyksen mukainen lista, josta käyvät selville asetetut luottamusies- ja varaluottamusiesihdokkaat ja heidän numeronsa. Muuta vaaleihin liittyvää mainontaa ei vaalipaikalla tai sen läheisyydessä saa olla.

d) Vahvistaa äänestystulokset sekä ilmoittaa niistä toimi-paikalla ja ammattiosaston hallitukselle. Äänestystuloksen vahvistamisen jälkeen on kaikki vaaleja koskevat asiakirjat talletettava luotettavaan paikkaan vähintään 30 vuorokau-deksi, jotta ne ovat mahdollisten valitusten tai epäselvyyksien takia tarkistettavissa.

9§ ÄÄNESTYSLAISUUDET

ÄänestyslaisuuDET järjestetään työpaikalla tai sen välit-tömässä läheisyydessä lippuäänestyksenä suljetuin lipuin niin, että jokaisella äänioikeutetulla on esteetön mahdolli-suus osallistua äänestykseen. Vaaliaika on järjestettävä niin pitkäksi ajaksi, että kaikilla vuorotyössä olevilla ja vapaapäi-viään viettävillä on mahdollisuus käyttää äänioikeuttaan.

Liitto painattaa vaaliliput ja ehdokasilmoituspohjat.

Äänestyslaisuuksissa on käytettävä lukollista ja sinetöityä vaaliurna, joka ensimmäisinä äänestyspaikalle saapu-vien on todettava tyhjäksi. Tarkastuksen jälkeen vaaliurna suljetaan ja lukitaan. Äänestyksen keskeytyessä vaaliurna sinetöidään äänestyslaisuuksien väliseksi ajaksi ja säilyt-tään vaalitoimikunnan päättämässä paikassa.

10§ ÄÄNESTÄMINEN

Äänestäminen tapahtuu siten, että vaalitoimikunta tarkistaa jäsenen äänioikeuden. Äänestyslueattelona käytetään jäsen-maksuperintäsopimukseen perustuvaa työnantajan laatimaa ja pääluottamusiesihdoksen tarkistamaa luetteloa työntekijöistä tai vastaavaa ammattiosaston jäseniä koskevaa kyseisen toimipaikan työntekijäluetteloa.

Vaalitoimikunta pitää luetteloa äänioikeutta käyttäneistä merkitsemällä työntekijäluetteloon kyseessä olevan jäse-nen kohdalle sanan "äänestänyt" tai muun vaalitoimikunnan päättämän merkinnän. Äänioikeuden toteamisen jälkeen annetaan äänestyslippu.

Äänestäminen tapahtuu siten, että valitsija kirjoittaa vaali-suojuksessa äänestyslippussa olevaan ympyrään sen ehdok-kaan numeron, jota hän äänestää.

Äänestäjä ei saa tehdä äänestyslippuunsa muuta kuin edellä mainitun merkinnän. Vaalisuojuksessa suoritettua äänestyksen jälkeen jäsen tuo taitettua lipun vaalitoimikunnalle, joka leimaa sen. Tämän jälkeen äänestäjä henkilökohtaisesti pudottaa äänestyslipun urnaan.

11§ ÄÄNIOIKEUS

Äänioikeus on kaikilla niillä Teollisuusliiton ammattiosaston varsinaisilla jäsenillä, jotka:

- ovat työsuhteessa samaan työnantajaan
- joihin noudatetaan Teollisuusliitto ry:n neuvottelemia työehtosopimusta
- joita luottamusmies edustaa.

Äänioikeus on myös lomautetuilla työntekijöillä.

Uudella jäsenellä on äänioikeus, mikäli hän on ennen vaalien alkamista liittynyt Teollisuusliiton ammattiosastoon.

12§ ÄÄNTENLASKENTA

Vaalitoimituksen päätyttyä työpaikoilla saa vaaliurnan avata aikaisintaan vaalitoimikunnan ennakkoon ilmoittaman viimeisen äänestyspäivän ja -ajan umpeutumisen jälkeen. Vaaliurnan avaamisen jälkeen lasketaan kaikki siellä olleet äänestysliput ja merkitään lukumäärä vaalipöytäkirjaan. Äänestyksen keskeytyessä ei saa järjestää äänestyslippujen välilaskentaa.

Tämän jälkeen:

1. Äänestysliput avataan ja tarkistettaessa erotetaan suoraan hylättävät ja epäselvät liput.
2. Lasketaan hylätyt ja tyhjät liput, merkitään niiden lukumäärät vaalipöytäkirjaan ja liitetään äänestysmateriaaliin.
3. Hyväksytyt äänestysliput järjestetään niin, että saman ehdokkaan saamat äänestysliput kerätään yhteen ja laitetaan ehdokasnumeroittain nippuihin.

4. Merkitään vaalipöytäkirjaan ehdokkaiden saamat äänimäärät.

Hyväksyttävät äänet

Yleisenä periaatteena äänten hyväksymisessä pidetään sitä, että äänestäjän tahto käy selvästi ilmi. Edellä mainituilla perusteilla hyväksytään seuraavat merkinnät äänestyslippussa:

- liput, joissa on ehdokkaan numero
- liput, joissa numeron lisäksi on kyseisen ehdokkaan nimi.

Hylättävät äänet

- liput, joiden numero ei käy ilmi ehdokaslistoista
- liput, joissa on pelkkä nimi
- liput, joissa esiintyy muita piirroksia
- jos äänestyslippu on leimaamaton.

Mikäli hylkäävä päätös aiheuttaa erimielisyyttä vaalitoimikunnan jäsenen keskuudessa ja erimielisyyttä aiheuttaneella äänestyslippulla olisi ratkaiseva merkitys vaalin lopputulokseen, voi vaalitoimikunta alistaa asian liiton hallituksen ratkaistavaksi.

Äänten mennessä tasan vaalin ratkaisee arpa.

13§ POSTIÄÄNESTYS

Luottamusmiesvaalit voidaan järjestää postiäänestyksenä tapauksissa, joissa huomattava osa työsuhteessa olevista äänioikeutetuista työskentelee kaukana työpaikaltaan tai työskentelee muissa sellaisissa työolosuhteissa, etteivät voi käyttää äänioikeuttaan, tai ovat lomautettuina.

Kirjallinen postiäänestyslupahakemus toimitetaan Teollisuusliiton järjestöyksikköön, joka voi myöntää luvan liiton hallituksen vahvistamien ohjeiden mukaisesti. Lupa on haettava joka kerta erikseen.

Sähköinen vaali

Luottamusmie(vaali)en järjestäminen sähköisenä vaalina vaa-
tii kirjallisen luvan Teollisuusliiton järjestöyksiköltä. Sähköinen
vaali voidaan järjestää, mikäli olot työpaikalla ovat sellaiset,
että urnavaaleja tai postivaaleja ei pystytä perustellusti
järjestämään. Sähköiset vaalit tulee järjestää siten, että vaa-
lisalaisuus pystytään säilyttämään.

14§ ILMOITUS LUOTTAMUSMIEHISTÄ

Valituista pääluottamusmiehistä ja luottamusmiehistä on
ammattiosaston kirjallisesti ilmoitettava liiton hallituksen
hyväksymää lomaketta käyttäen:

- Teollisuusliitolle ja
- työnantajalle.

Pääluottamusmiehellä ja luottamusmiehillä valituista vara-
miehistä on lisäksi kirjallisesti ilmoitettava työnantajalle,
milloin he toimivat pääluottamusmiehen tai luottamusmiehen
sijaisina.

Luettelo työehtosopimuksista, joissa poikkeavia määräyksiä luottamusmiesten valinnasta

- Autoalan kaupan ja konealojen työehtosopimus
- Autorengasalan työehtosopimus
- Metsä- ja taimitarha-alojen työehtosopimus
- Metsäkone- ja turvetuotantoalojen työehtosopimus
- Media- ja painoalan työehtosopimus
- Viestintäalan toimihenkilöiden työehtosopimus
- Jakajien työehtosopimus

